CZU: 341.231.14:341.43:327.57 DOI: https://doi.org/10.59295/pasfpi2025.22

GARANTAREA EXERCITĂRII LIBERTĂȚII DE ÎNTRUNIRE A CETĂȚENILOR STRĂINI ȘI BENEFICIARILOR DE AZIL ÎN CONTEXTUL MENȚINERII SECURITĂȚII TRANSFRONTALIERE

GUARANTEEING THE EXERCISE OF FREEDOM OF ASSEMBLY OF FOREIGN CITIZENS AND ASYLUM BENEFICIARIES IN THE CONTEXT OF MAINTAINING CROSS-BORDER SECURITY

ROȘU Cristian-Marius
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: https://orcid.org/0009-0009-8534-0613
E-mail: cristianmarius0607@gmail.com

Abstract. *Cross-border security has become an undeniable topical issue. Events in recent years on the international political arena have vehemently drawn economic, political, and military resources towards regional conflicts that endanger cross-border security. Under these conditions, a major flow of refugees and immigrants is expected. The approach to respecting fundamental rights, especially freedom of assembly and free expression of opinion in safe conditions, is gaining momentum. States that grant asylum to refugees must coordinate the guarantee of the exercise of fundamental rights, while avoiding conflicts and disagreements with neighboring states and those with which it has concluded international agreements. Inclusion and resilience are becoming important topics for the Republic of Moldova in the context of its strategic geopolitical location.*

Keywords**:** *cross-border security, refugees, freedom of assembly, state border*.

Abstract. *Securitatea transfrontalieră a devenit un subiect de o actualitate incontestabilă. Evenimentele din ultimii ani de pe arena politică internațională atrage vehement resurse economice, politice și armate în conflicte regionale care pun în pericol securitatea mondială. În aceste condiții se urmărește un flux major de refugiați și imigranți. Abordarea respectării drepturilor fundamentale, îndeosebi a libertății de întrunire și a expunerii libere a opiniei în condiții sigure, capătă amploare. Statele care acordă azil persoanelor refugiate trebuie să coordoneze garantarea exercitării drepturilor fundamentale, totodată evitând conflicte și neînțelegeri cu statele vecine și cele cu care are încheiate acorduri internaționale. Incluziunea și reziliența devin subiecte importante pentru Republica Moldova în contextul amplasării sale geopolitice strategice.*

Cuvinte-cheie**:** *securitate transfrontalieră, refugiați, libertatea de întrunire, frontieră de stat.*

Introducere. Securitatea transfrontalieră este una din principalele priorități ale statului pentru păstrarea integrității statale și a securității publice naționale și regionale. În prezentul articol ne propunem să abordăm interconexiunea dintre impactul exercitării libertății de întrunire asupra relațiilor dintre state și garantarea securității

frontaliere. Prin utilizarea metodelor praxiologice, istorice, logice, deductive și statistice, vom semnala particularitățile garantării libertăților fundamentale în contextul specificului securității mondiale.

Actualmente, securitatea internațională cunoaște alte metode și tehnici alternative de atentare la stabilitate și nu mai este amenințată în forma clasică. Totuși, asigurarea exercitării libere și sigure a drepturilor fundamentale ale omului pe teritoriul tuturor statelor, uneori poate genera conflicte inerstatale atunci când există o încălcare sistematică.

Potivit noii Legi cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova doptată în 2024, securitatea frontalieră constituie partea integrantă din cadrul securității naționale care asigură, prin intermediul managementului integrat al frontierei de stat, supravegherea și controlul trecerii frontierei de stat, precum și combaterea criminalității transfrontaliere[1].

Securitatea transfrontalieră nu e doar despre reacția față de un conflict extern, ci și despre apariția unui conflict intern care generează o situație conflictuală înafara statului unde s-a declanșat. Potrivit normelor internaționale, orice persoană care se consideră lezată într-un drept sau libertate, poate să se expună public în vederea revendicării dreptului său. Dreptul de a se manifesta public este garantat și pentru orice grup de persoane, fie acestea minorități etnice, persoane cu aceleași viziuni sociale, politice, culturale sau de altă natură, fie sunt cetățeni străini sau apatrizi care decid să-și exercite dreptul de a se întruni, indiferent de locul aflării lor[2].

Lumea reprezintă o structură dinamică și neuniformă, aflată în permanentă schimbare, în care se face posibilă migrarea necontrolată a fluxului de persoane pe diverse motive. Indiferent de scopul părăsirii statului în care s-au născut sau cetățenie o dețin, drepturile fundamentale sunt universale, respectiv, acestea își mențin efectul juridic oriunde s-ar afla persoana. Din cele expuse mai sus, deducem ideea infinității și universalității drepturilor omului. Omul este valoarea supremă care luptă pentru protejarea mediului pe care l-a creat și în care trăiește.

Republica Moldova are un rol important în relațiile internaționale datorită amplasării sale geografice, astfel că, din partea estică, Moldova se află la frontiera externă a Uniunii Europene. Poziția startegică deținută de Republica Moldova impune, tacit, sarcina de a duce o politică externă echilibrată, dar cu un vector stabil și exact, susținut atât de populație cât și de Guvern.

De cealaltă parte, România este statul care se află la periferia frontalieră a Uniunii Europene, având sarcina de securizare maximă a granițelor externe.

Aceste circumstanțe decid asupra faptului că controalele vamale la intrare în România, și iminent în Uniunea Europeană sunt riguroase și detaliate față de controlul la frontierele interne dintre statele membre ale UE.

[1] Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova Nr. 28 din 15-02-2024, Publicat în MO LA 07-03-2024, Nr. 93-95 art. 139. Art. 2

[2] SOROCEAN Ig. Dreptul la Întrunire – Reper Fundamental într-un Stat de Drept și Democratic. Legea și Viața, 2018. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/40-43_2.pdf_

Conlucrarea activă dintre Republica Moldova și România se face nu doar pe ideea că aceste state au o istorie și o limbă ce le unește, ci pentru a garanta securitatea transfrontalieră. De ce riscul unui control neeficient este periculos pentru UE mai mult decât pentru Republica Moldova? Răspunsul la această întrebare ține de scopul UE și de regulile sale interne comunitare. Or, Uniunea Europeană are frontierele deschise între statele sale membre, ceea ce face ca persoanele, o dată trecute de controlul frontierelor externe a UE, nu vor mai fi supuse unui control ulterior riguros atunci când vor traversa frontierele între statele membre ale UE. Situația se complică atunci când pe teritoriul UE au acces infractori, persoane anunțate în căutare internațională sau agenți economici care desfășoră activități infracționale precum este contrabanda sau traficul de persoane.

Prioritățile statului Republicii Moldova în securizarea maximă a zonelor de frontieră constituie o preocupare continuă și deosebit de importantă. Organele Vamale și Poliția de Frontieră sunt asigurate cu tehnică inovațională și perfecționarea continuă a colaboratorilor vamali și a colaboratorilor Poliției de Frontieră pe segmentul securității zonelor de intrare și ieșire pe și de pe teritoriul țării, prin punctele de trecere autorizate cât și pe tot perimetrul frontierelor de stat.

Frontierele de stat au o însemnătate deosebită și îndeplinesc un rol extrem de important. În sens juridic, frontiera de stat reprezintă linia convențională, reală sau imaginară, care delimitează teritoriul unui stat de cel al altui stat sau de zonele nesupuse suveranității vre-unui stat. Aceasta constituie limita în cadrul căreia statul își exercită suveranitatea deplină și exclusivă, conform dreptului internațional public[3].

Noțiunea de frontieră de stat este definită în Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, în art.2. și este privită drept „linia ce desparte pe uscat și pe apă teritoriul Republicii Moldova de teritoriile statelor vecine, iar în plan vertical delimitează spațiul aerian și subsolul Republicii Moldova de spațiul aerian și subsolul statelor vecine[4]".

Teritoriul de stat reprezintă spațiul geografic - solul, subsolul, apele de suprafață și cele subterane și coloana de aer care acoperă solul și apele, cuprins și limitat de liniile convenționale naturale sau imaginare, stabilite prin tratate internaționale și recunoscute de celelalte state[5]. Frontierele de stat se stabilesc în baza acordului și voinței poporului, care se consideră de aceeași naționalitate, vorbesc aceiași limbă, îi unesc aceleași tradiții și obiceiuri, și cel mai important, locuiesc un anumit teritoriu de mai multe veacuri pe care îl consideră propriu și de care se simt atașați istoric.

Teritoriul unui stat constituie baza materială de exercitare a suveranității, alături de popor, care reprezintă al doilea element de bază al statului. Suveranitatea statului este cel de-al treilea element obligtoriu. Exercitarea deplină a suveranității

[3] Legea de la A la Z, Frontieră, Disponibil: https://legeaz.net/dictionar-juridic/frontiera?utm_source=chatgpt.com

[4] *Supra* Nota 1, art. 2.

[5] BUGA L., BUJOR V., Caiet la disciplina Drept Constituțional, Disponibil: https://old.criminology.md/suport/sup2.pdf

poate fi exercitată exclusiv în limitele frontierei, care nu țin doar de delimitarea fizică a suprafeței terestre prin semnele convenționale precum munții sau râurile, ci se extinde și asupra spațiului aerian, a spațiului acvatic și a celui subteran, aflate sub jurisdicția statului[6].

La momentul actual, UE și Republica Moldova au dezvoltat parteneriate sigure și importante pe segmentul securității frontierelor. Organizațiile precum FRONTEX, INTERPOL, EUROSUR, EUBAM etc. colaborează eficient cu Poliția de Frontieră, cu Serviciul Vamal și cu Organele de drept din Moldova. Aici putem aminti suportul tehnic pe care UE îl oferă Republicii Moldova. Printre acestea se regăsesc o centrală telefonică modernă, care asigură o comunicare securizată și eficientă între subdiviziunile Poliției de Frontieră și patrule, un Video Wall Controller - echipament de ultimă generație esențial pentru monitorizarea video și coordonarea patrulelor la frontieră. Acest sistem integrează informațiile video din diverse puncte de control, facilitând o reacție rapidă și eficientă la incidente, dotarea cu echipament și tehnică specială pentru dresajul câinilor de serviciu, facilitând astfel activitatea de zi cu zi a chinologilor, Achiziționarea Laboratorului criminalistic, Bus Schengen pentru Poliția de Frontieră, precum și suporturi educaționale și de dezvoltare continuă a colaboratorilor Poliției de Frontieră[7].

Frontiera de stat reprezită garantul suveranității exclusive a statului asupra unui teritoriu strict delimitat. Astfel că, nici-un alt stat sau Organ internațional nu are prerogativa imixtiunii în treburile interne ale altui stat. Există practici prin care statele vecine își acordă, în bază de reciprocitate, drepturi pentru cetățeni sau pentru transportatori. Printre acestea se regăsește accesul pe teritoriul statului vecin și anumite drepturi extinse care valorifică diversitatea relațiilor socio-economice între două țări vecine. În acest caz nu se aduce atingere exclusivității și deplinătății suveranității teritoriale, deoarece relații de reciprocitate sunt prescrise clar în acorduri bilaterale. În unele regiuni pot exista doar înțelegeri mutuale în baza tradițiilor și practicilor îndelungate[8].

În practica dreptului internațional public se regăsesc mai multe principii care țin să reglementeze delimitarea teritorială, repartizarea teritoriilor și a zonelor de influență precum și stabilirea frontierelor care este pilonul ce asigură stabilitatea securității regionale, însă urmărim aici să prezentăm două dintre acestea ca fiind esențiale. Vorbim despre:

- Principiul inviolabilității frontierelor de stat, care interzice modificarea frontierelor de stat prin forță sau amenințare cu forța, cum ar fi conflictele

[6] ARSENI A. Suveranitatea națională" de la abordarea teoretică la realizarea practică. Revista Națională de Drept. - 2012, nr.12. Disponibil: https://eresursedrept.wordpress.com/wp-content/uploads/2021/11/suveranitatea-nationala-de-la-abordarea-teoretica-la-realizarea-practica.pdf

[7] Informația cu privire la asistență externă de care a beneficiat poliția de frontieră. Disponibil: https://border.gov.md/files/2023-10/Tabel%20asisten%C8%9B%C4%83%20extern%C4%83%20pentru%20WEB%20%281%29.pdf

[8] Teritoriul în dreptul internațional, Disponibil: https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/drept-international-public/teritoriul-in-dreptul-international/?utm_source=chatgpt.com

militare, și

- Principiul integrității teritoriale, care asigură statelor dreptul de a-și păstra integritatea teritorială și de a se opune oricăror acte de agresiune sau separare forțată[9].

Aceste principii sunt consacrate în documente internaționale precum Actul Final al Conferinței pentru Securitatke și Cooperare în Europa (CSCE) din 1975 și în diverse tratate bilaterale și multilaterale.

Relațiile tensionate din Ucraina catalizează factorii de risc pentru securitatea internă și ordinea publică în Moldova pe segmentul migrației abundente a cetățenilor ucraineni și a situației politice interne. Polarizarea politică a societății s-a accentuat urmare a operațiunii militare începute de Federația Rusă în Ucraina, divizând forțat cetățenii Republicii Moldova în dependență viziunile politice.

În aceste circumstanțe, Guvernul Republicii Moldova a instituit stare de urgență pe tot teritoriul țării, vizând restrângerea temporară a mai multor drepturi fundamentale, printre care și dreptul la întruniri. Exercitarea dreptului la întruniri are o profundă semnificație pentru un stat democratic, fiind un instrument veritabil al democrației prin care se face auzită voința poporului către instituțiile de stat.

În cazurile de restricționare a exercitării dreptului fundamental la întrunire, oamenii nu pot să se expună liber fără a fi sancționați dacă prin asta încalcă regulile instituite prin starea de urgență. Raționamentul restrângerii dreptului la întruniri în contextul migrării cetățenilor ucraineni în Moldova este de a preveni altercațiile între susținerea uneia dintre părțile conflictului armat. Acțiunile protestatarilor sau a manifestanților pot provoca destabilizarea ordinii publice și atenta la securitatea națională a Moldovei.

Pactul cu privire la drepturile civile și politice statuiază în art. 21 că: „Dreptul de întrunire paşnică este recunoscut. Exercitarea acestui drept nu poate fi supusă decât restricţiilor, conforme cu legea şi necesare într-o societate democratică, în interesul securităţii naţionale, al securităţii publice, al ordinii publice ori pentru a ocroti sănătatea sau moralitatea publică sau drepturile şi libertăţile altora[10].”

Libertatea de întrunire este într-o interdependență strânsă cu libertatea de exprimare menționând acestea în art. 19 al Pactului precum că: „nimeni nu trebuie să aibă ceva de suferit din pricina opiniilor sale. Astfel, orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi şi de a răspândi informaţii şi idei de orice fel, fără a se ţine seama de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită ori artistică, sau prin orice alt mijloc, la alegerea sa. În consecinţă, ea poate fi supusă anumitor limitări care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege şi care sunt necesare: respectării drepturilor sau reputaţiei altora; aparării securităţii naţionale, ordinii publice, sănătăţii sau moralităţii publice[11].”

[9] Academia. Referat: Principiul integrității teritoriale și principiul inviolabilității frontierei de stat, USPEE Constantin Stere, Chișinău 2011. Disponibil: academia.edu+4regielive.net+4scrigroup.com+4

[10] Pactul Internațional cu Privire la Drepturile Civile și Politice Nr. 31 din 16-12-1966, Publicat în Tratate Internaționale la 30-12-1998, art. 21.

[11] *Ibidem* art. 19.

Facem referire la ambele libertăți fundamentale consacrate în Pact pentru că mențiunea de a acționa în afara granițelor statului al cărui cetățenie o deține persoana este menționat doar în componența textului cu referire la libertatea de exprimare. Totuși, aceste garanții se răsfrâng și asupra dreptului la întrunire liberă și pașnică, garantat în exercitare indiferent de locul aflării persoanei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit importanța garantării dreptului la întrunire pentru minorități, fie acestea naționale, etnice sau alte grupuri de persoane aflate în minoritate pe un teritoriu. În hotărârile sale, CtEDO a statuat importanța dreptului la întrunire și asociere al acestor grupuri de persoane vulnerabile din punct de vedere al numărului lor mic pentru conservarea limbii, tradițiilor și a valorilor specifice identității lor.

O cauză relevantă subiectului abordat este Idiropoulos și alții VS. Grecia[12], unde Curtea a emis o hotărâre în favoarea reclamanților, atenționând autoritățile statului că bănuiala lor asupra atentării la securitatea națională a asociației solicitate spre înregistrare, a fost insuficientă și nerezonabilă. În detalii, această cauză se referă la refuzul autorităților elene de a înregistra o asociație pe teritoriul Greciei, în Florina, de către un grup de persoane care se consideră de etnie macedoneană, pe motiv că aceasta ar atenta la securitatea națională. Din circumstanțele cauzei se știe că șapte bărbați născuți și locuitori în Florina, dar cu „conștiință națională și etnie macedoneană", împreună cu un grup de peste 40 de oameni, au solicitat autorităților elene înregistrarea unei asociații sub numele de „Casa Civilizației Macedonene".

Inițial, drept obiective ale asociației au fost stabilite dezvoltarea culturală, intelectuală și artistică a membrilor săi și a locuitorilor din Florina, în general, precum și promovarea unui spirit de cooperare, solidaritate și iubire între aceștia. S-a solicitat și descentralizarea culturală și conservarea eforturilor și tradițiilor intelectuale și artistice, precum și a monumentelor civilizației, promovarea și dezvoltarea culturii lor populare, protejarea mediului natural și cultural al regiunii și „apărarea independenței naționale". Din cauza secvenței de: „apărarea independenței naționale", înregistrarea a fost refuzată, invocându-se bănuiala rezonabilă că acțiunile asociației pot atenta și prejudicia securitatea statului elen. Membrii fondatori au eliminat această secvență și au solicitat repetat înregistrarea, dar au primit refuz din motiv că pentru această organizație a existat deja o cerere de înregistrare soldată cu refuz. În lumina acestor circumstanțe, Fondatorii s-au adresat la Curtea Europeană. Curtea a reținut că într-devăr a fost încălcat dreptul la întrunire în forma unei asociații, iar presupusele riscuri nu au fost conludente și rezonabile.

Literalmente, dacă securitatea națională este amenințată de diverse revolte, proteste, mitinguri care își găsesc susținere în afara hotarelor țării, implicit este amenințată securitatea regională. Cauza Idiropoulos și alții VS. Grecia este un exemplu elocvent unde se intercalează interesele Greciei și a Macedoniei, reprezentată de minoritatea

[12] Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Cauza: Idiropoulos și alții VS. Grecia, Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-58205%22]}

sa etnică din statul elen. Relațiile dintre două state ajung să fie compromise dacă unul din aceste state încalcă drepturile cetățenilor altui stat pe teritoriul său.

La capitolul respectării dreptului la autodeterminare și conservare a minorităților etnice, Republica Moldova constituie o scenă importantă pentru manifestarea deplină a acestor actori. Individualizarea și manifestarea comportamentală a minorităților etnice din Moldova au un specific aparte, aici existând un teritoriu cu autonomie independentă, care are un potențial semnificativ în determinarea sa culturală, istorică, națională și lingvistică. Convețuirea armonioasă dintre minoritatea etnică găgăuză și populația națională a Republicii Moldova se datorează unei politici corecte și diplomatice prin care s-au stabilit limite stricte între dreptul la identitate națională și respectarea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

Aceste relații stabile și pașnice au adus beneficii pentru Republica Moldova, deoarece Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia este susținută și primește investiții de la Republica Turcă cu care UTA Găgăuzia are o legătură cultural-istorică și națională comună. În baza acestor factori istorici, între Moldova și Turcia există parteneriate directe pentru asistența UTA Găgăuzia.

Primele structuri care reacționează în conflictele interstatale sunt misiunile diplomatice sau cele consulare. La nivelul acestor instituții diplomatice se încearcă a ameliora relațiile tensionate pe calea dialogului și a compromisurilor. Dacă încercările eșuează, misiunile diplomatice sau consulare pot fi retrase, iar cetățenii evacuați și aduși în țara lor de origine. În situații mai grave, pot fi anulate tratatele sau înțelegerile dintre acele state care țin de relațiile economice, sociale, culturale și politice.

Grație prevederilor internaționale care garantează libertatea de întrunire a tuturor persoanelor indiferent de țara în care se află și de statulul juridic dintr-o țară, aceste garanții le au și persoanele care beneficiază de azil politic, protecție umanitară, internațională sau temporară, statut de refugiat fie sunt cetățeni străini sau apatrizi.

Urmare a racordării legislației naționale a Republicii Moldova la prevederile comunitaare, Legea privind azilul definește mai mulți termeni în contextul Directivelor și taratatelor internaționale. În acest sens, termenul de azil este definit drept instituţia juridică prin intermediul căreia statul oferă străinului protecţie, recunoscându-i statutul de refugiat și acordându-i protecție umanitară, protecție temporară sau azil politic[13].

Potrivit Legii privind azilul în Republica Moldova, *statutul de refugiat* reprezintă acea formă de protecţie, recunoscută de Republica Moldova, cetățeanului străin sau apatridului care întruneşte condiţiile prevăzute în Convenţia privind statutul refugiaţilor, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, precum şi în Protocolul privind statutul refugiaţilor din 31 ianuarie 1967[14].

[13] Legea privind azilul în Republica Moldova Nr. 270 din 18-12-2008 Publicat : 13-03-2009 în MO Nr. 53-54 art. 145 MODIFICAT prin LP297 din 26.12.24, MO8-10/16.01.25 art.21; în vigoare 16.01.25, art.3.

[14] *Ibidem art.3.*

Libertatea de întrunire exercitată în toate formele cunoscute și conexate cu libertatea de expunere liberă a viziunilor sociale, politice, economice sau culturale de către persoane străine într-un alt stat întotdeauna sunt însoțite de riscuri. Previzibilitatea statelor cu referire la comportamentul cetățenilor săi pe teritoriul unui alt stat se materializează prin instituirea controlului și dirijarea acțiunilor prin intermediul misiunilor diplomatice. Misiunile diplomatice și consulare sistematic informează cetățenii statului pe care îl reprezintă despre drepturile pe care le au, dar și obligațiile ce trebuie respectate când aceste drepturi se exercită. La fel, și statul gazdă ține să informeze expres prticipanții străini care vin la proteste, mitinguri, sau care se asociază într-o comunitate înregistrată legal, sau în oricare altă formă permisă de exercitare a dreptului la întruniri, despre drepturile și obligațiile lor suplimentare pentru a fi protejați și a cunoaște exact ce acțiuni pot întreprinde atunci când apar în fața autorităților locului unde se află[15].

Un exemplu elocvent îl prezintă Statelor Unite ale Americii care informează clar și în regim real despre drepturile și obligațiile speciale ale cetățenilor săi care se află pe teritoriul unui alt stat atunci când merg la demonstrații, mitinguri sau proteste. Pentru siguranța persoanelor refugiate, a minorităților etnice, a apatrizilor, beneficiarilor de azil politic precum și a persoanelor care se află ilegal pe teritoriul său, dar care își exercită dreptul de a se întruni, autoritățile sugerează o anumită conduită și deținerea asupra lor a unor acte suplimentare pentru a putea fi identificați și înțeleși în caz de interacțiune cu organele de drept a statului gazdă.

În urma evenimentelor de expulzare a imigranților din Statele Unite ale Americii, a fost ridicat subiectul dreptului la protest și manifestații pentru cetățenii străini. În acest context, primul Amendament la Constituția SUA protejează dreptul la libera exprimare și la întrunirea pașnică pentru toate persoanele din Statele Unite, indiferent de cetățenie și indiferent dacă sunt imigranți legali sau ilegali. Este garantat dreptul la libera exprimare, aceasta semnificând expunerea liberă a opiniilor cu privire la problemele de importanță generală și alăturarea la grupul de persoane care împărtășesc aceleași idei în cadrul mitingurilor, protestelor sau a demonstrațiilor pașnice.[16]

Autoritățile Statelor Unite ale Americii asigură persoanelor străine dreptul de a păstra tăcerea, nefiind obligate să discute despre statutul lor de imigrant sau cetățenia sa cu poliția, cu agenții de imigrare sau alți oficiali dacă nu înțeleg limba în care li se vorbește și dacă nu le-a fost acordat un apărător[17].

Toți oamenii au dreptul la întrunire. Acest fapt reflectă disponibilitatea de a organiza mitinguri, de a participa la proteste, de a-și expune opinia în cadrul manifestațiilor

[15] Ambasada SUA în Moldova. Nu vă puneți viitorul în pericol: Statele Unite iau măsuri drastice împotriva imigrației ilegale/ Disponibil: https://md.usembassy.gov/ro/nu-va-puneti-viitorul-in-pericol-statele-unite-iau-masuri-drastice-impotriva-imigratiei-ilegale/

[16] Boundless, Alison Moodie, Can Immigrants Protest in the U.S.? Know Your Rights Disponibil: https://www.boundless.com/blog/rights-immigrant-protests/

[17] Office of International Students & Scholars, Disponibil: https://oiss.yale.edu/campus-community-life/for-students/legal-considerations/know-your-rights/participating-in-a-protest-know-your-rights-and-risks

pentru persoanele care se află într-un alt stat decât cel al cărui cetățenie o dețin. Garanția exercitării libere a dreptului la întruniri nu ține nemijlocit de apartenența la un stat prin legătura juridică precum este cetățenia. Omul este liber să protesteze acolo unde se află pentru problemele din țara sa sau împotriva evenimentelor dintr-un alt stat[18]. În lumea modernă întrunirile au dobândit o arie vastă de exercitare, astfel că marja evenimentelor în spațiul online, unde persoanele se întrunesc liber de hotarele fizice, a devenit ecluza autonomă și sigură în expunere și acțiune.

Revenind la ideea libertății de întrunire indiferent de locul aflării subiecților întruniți și a destinatarilor mesajului expus în urma reuniunilor, impactul poate genera reacții la fel de reale și concrete ca și cum ar fi fost realizate direct în fața autorităților sau persoanelor vizate. Motivul din care susținem că exercitarea libertății de întrunire de către cetățenii străini pe teritoriul unui alt stat este atât de importantă, se face din faptul că destinatarul mesajelor abordate prin formele legale permise de întrunire vor întreprinde măsuri pentru aplanare acțiunilor manifestanților. Aceste măsuri pot fi îndreptate în mai multe direcții, fie în favoarea acestor cetățeni, fie cu consecințe negative, sau mai grav, cu repercursiuni față de statul în care aceste întruniri au avut loc. Se poate crede că poziția manifestanților nu reprezintă poziția statului în care aceste manifestări au avut loc, însă, în circumstanțele unor relații tensionate între state, permisiunea organizării întrunirilor se pot asocia cu solidaritatea față de ipotezele și ideile lansate.

Mitingurile, protestele, adunările publice, demonstrațiile sau marșurile într-un alt stat pot fi organizate atât de cetățenii acelui stat, cât și de cetățeni străini, sau în format mixt. Participarea la aceste întruniri, la fel, poate fi neomogenă. De multe ori, alături de cetățenii străini, se adună persoane solidare cu subiectul sau problema abordată.

Legea Republicii Moldova privind întrunire[19] prescrie obligativitatea Poliției, iar după caz, și a altor forțe de ordine, să asigure buna desfășurare a manifestațiilor, garantând securitatea celor care participă la întruniri națională.

Reiterăm că securitatea transfrontalieră se află în dependență directă cu securitatea națională. Implicarea grupurilor minoritare într-un protest și contra-protest, poate duce la imixtiunea statelor dinafară pentru a remedia situația creată în interiorul unui alt stat. Capacitatea securizării frontierelor de stat constituie obiectivul primordial pentru oricare guvern. Suveranitatea națională este un element important în existența unui stat, din acest motiv, prioritatea menținerii puterii exclusive oferă garanția existenței statului și a poziției sale pe arena internațională.

Efectul exercitării libertății de întrunire poate influența parcursul economic, politic și social al statului. Or, protestele agresive ale manifetsanților pot determina statele care au relații economice cu statul sechestrat de proteste să le întrerupă temporar

[18] *Supra* Nota 2

[19] Legea privind întrunirile Nr. 26 din 22-02-2008, Publicată în MO la 22-04-2008, Nr. 80 art. 261, *Modificată* prin LP100 din 13.06.25, MO317-319/14.06.25 art.345; în vigoare 14.06.25.

sau definitiv. Alteori, expunerile în masă cu tentă de ură și agresiune față de anumite popoare sau grupuri etnice, pot duce la ruperea relațiilor diplomatice prin expulzarea membrilor misiunilor diplomatice sau prin retragerea lor de către statul reprezentat.

Securitatea frontierelor și protecția internațională nu reprezintă altceva decât efectul situației politico-socio-economice interne a statelor luate în ansamblu. Reiterăm că securitatea internă este cheia siguranței internaționale, or instabilitatea politică, declinul economic și nemulțumirea societății civile va cataliza izbucnirea unui conflict intern, care, potrivit evenimentelor istorice, duce inevitabil la conflicte între state.

Exemple de situații regretabile sunt Ucraina și Federația Rusă, Iranul, Palestina și Israelul, Pakistanul și India, unde urmărim conflicte armate agresive. Pe lângă aceste conflicte militare care generează pierderi de vieți omenești, migrația masivă a cetățenilor în statele depărtate de epicentrul războaielor, degradarea economică și crize economice iremediabile, distrugerea infrastructurii și a integrității teritoriale, suntem martori și a unui nou fenomen de autoizolare, care, nu mai puțin decât conflictele armate, amenință serios securitatea mondială.

Aici ne referim la comportamentul Statelor Unite ale Americii, care prin Politica Președintelui Donald Trump, se autoizolează intenționt. Acțiunile președintelui american îndreptate către populația internă au provocat un șir de nemulțumiri în rândul cetățenilor americani. Pentru a-și manifesta nemulțumirea, indignarea și furia, oamenii au ieșit la demonstrații, au organizat proteste și au scandat politica restrictivă și izolatoare de restul lumii[20]. Pe lângă faptul că acțiunile de redresare economică și politică afectează cetățenii americani și toți rezidenții acestor state, acestea sunt direcționate efectiv către toate statele lumii. Clarificăm susținerile relatate prin exemplele de expulzări masive a imigranților, ridicarea TVA-ului la cote neimaginabile pentru toatele statele lumii[21].

Astfel că, în susținerea tezei precum că securitatea internațională este vizată nemijlocit de atmosfera internă a statului, vom încerca să vorbim despre un act comportamental care poate genera efecte amenințătoare asupra securității naționale și internaționale, și anume dreptul la întruniri.

Așa cum dreptul la întruniri este un drept fundamental universal garantat, acesta poate fi exercitat oriunde în lume de către fiecare persoană. Deci, trebuie să dăm răspunsul și la întrebarea cum ar influența exercitarea dreptului la întruniri în amenințarea securității naționale, și implicit, celei internaționale. Răspunsul este: direct.

[20] Donald Trump ordonă noi raiduri anti-migranți în marile orașe americane. „Le-au transformat în scene din distopia Lumii a Treia". Disponibil: https://hotnews.ro/donald-trump-ordona-noi-raiduri-anti-migranti-in-marile-orase-americane-le-au-transformat-in-scene-din-distopia-lumii-a-treia-2003533.

[21] Agora. Donald Trump impune taxe vamale „reciproce" pentru toate țările lumii. R. Moldova, taxată cu 31%. Disponibil: https://agora.md/2025/04/03/donald-trump-impune-taxe-vamale-reciproce-pentru-toate-tarile-lumii-r-moldova-taxata-cu-31percent

În toate statele lumii, legea fundamentală declară libertatea de întrunire și o protejează de posibilele restrângeri sau limitări din partea autorităților statale sau a cetățenilor cu viziuni diferite decât cei prezenți la întrunire. Astfel că, toate constituțiile lumii, urmând prescrierilor Declarației Universale ale Omului, au transpus în Constituțiile lor prevederea prin care: ”Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.” iar ”Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.”[22]

Tensiunile interne între cetățenii din Republica Moldova s-au intensificat destul de simțitor urmare a situațiilor controversate de pe arena politică internțională. În contextul relațiilor tensionate din statul vecin, rezidenții statului moldovenesc fac apel către autoritățile interne, totodată adresându-se și actorilor politici de pe arena internațională.

Utilizarea noțiunii „rezidenți” nu este întâmplătoare în nominalizarea persoanelor care se adresează autorităților Republicii Moldova în contextul exercitării dreptului la întruniri. Astfel, potrivit datelor statistice furnizate de UNHCR, la momentul actual, pe teritoriul Republicii Moldova sunt înregistrați 131 491 de cetățeni ucraineni[23]. Din momentul declanșării conflictului armat, 24 februarie 2022 frontiera moldo-ucraineană fost traversată de peste 1 252 906 persoane.

Potrivit Codului fiscal al Republicii Moldova, în art. 5 pct. 5) lit. a) este definită noțiunea de rezident care este considerată orice persoană fizică ce îndeplinește una din cerințele de a avea domiciliu permanent în RM, inclusiv dacă se află la tratament sau la odihnă, sau la învăţătură, sau în deplasare peste hotare, sau este persoană cu funcţii de răspundere a RM, aflată în exerciţiul funcţiunii peste hotare, fie se află în RM cel puţin 183 de zile pe parcursul anului fiscal.[24]

Din definiția menționată putem observa că termenul rezident poate cuprinde mai multe categorii de persoane: studenții, persoanele angajate prin contract de muncă, turiștii care stau mai mult de 183 de zile, refugiații, solicitanții de azil politic, pacienții aflați la tratament pe perioade îndelungate ect.

---

[22] Constituția Republicii Moldova, Publicat în Monitorul Oficial 13-11-2024, Nr. 466 art. 635

[23] Opertional Data Portal, Republic of Moldova. Disponibil: https://data.unhcr.org/en/country/mda?_gl=1*13xbega*_gcl_au*MTczMDczMTQ5My4xNzUwNjEzODI1*_rup_ga*NDExMzA1MzE1LjE3NTA2MTM4MjY.*_rup_ga_EVDQTJ4LMY*czE3NTA2MTM4MjUkbzEkZzAkdDE3NTA2MTM4MjUkajYwJGwwJGgw*_ga*NDExMzA1MzE1LjE3NTA2MTM4MjY.*_ga_YM3N62XTTL*czE3NTA2MTM4MjUkbzEkZzAkdDE3NTA2MTM4MjUkajYwJGwwJGgw.

[24] Codul Fiscal al Republicii Moldova Nr. 1163 din 24-04-1997 Publicat în MO din 18-09-1997 Nr. 62 art. 522, Modificat prin LP187 din 10.07.25, MO379-380/18.07.25 art.491; în vigoare 18.07.25

La momentul de față, în Uniunea Europeană se regăsesc aproximativ 4,3 milioane de cetățeni ucraineni refugiați care au solicitat adăpost[25].

Revendicând ideea dreptului la întruniri pașnice pentru oricare persoană, indiferent de țara în care se află, trebuie să ne referim la anumite drepturi și riscuri pe care le pot avea cetățenii străini. Recomandările pentru rezidenții unui stat al cărui cetățenie nu o dețin dar participă la proteste sau manifestații sunt de a respecta un comportament pașnic și de a se subordona legilor statului în care au decis să-și exercite libertatea de întrunire.

Remarcăm faptul că pentru persoanele străine există riscul de a fi expulzați din țară sau interzicerea intrării pe teritoriul statului respectiv pentru viitor dacă acestea nu se conformează instrucțiunilor poliției de încetare a acțiunilor sau activităților desfășurate, sau de a părăsi zona în care se află atunci când întrunirile nu sunt sancționate de autoritățile locale sau sunt devieri de la traseu. Astfel, este important ca cetățenii străini să fie conștienți de faptul că în cazul unui arest sau punere sub acuzare în timp ce participă la un protest le poate afecta statutul actual și viitor de imigrant. Orice viitoare cerere de intrare în țară sau viză, sau orice interacțiune cu autoritățile locale referitoare la imigrare și consulare vor fi respinse pe aceste temeiuri.

Autoritățile naționale nu sunt orientate spre prejudicierea drepturilor cetățenilor străini participanți la întruniri, manifestații sau proteste. Organele de drept sunt alături să asigure ordinea publică, având scopul de a preîntâmpina coliziunea dintre protestatari și contraprotestatari. Legislația statelor Uniunii Europene recomandă tuturor cetățenilor străini să se supună indicațiilor organelor de drept atunci când li se cere un anumit comportament[26].

În concluzie, constatăm că legislațiile naționale de pe toate continentele garantează și asigură exercitarea pașnică, liberă și universală a libertății de întrunire. În conexiune cu libertatea de întrunire este dreptul fundamental la libera exprimare, care conlucrează asupra coexistenței dialogului între manifestanți și autoritățile statului. Reziliența statului Republica Moldova raportată la factorii de risc externi priviți din perspectiva conflictului armat din statul vecin – Ucraina, o putem aprecia ca fiind pozitivă dar cu multe provocări de ordin soial și politic.

Generalizând cele expuse în acest articol, conchidem că fiecare stat este predispus să asigure buna desfășurare a protestelor și a altor forme de exercitare a libertății de întrunire, impunând un set minim de reguli și obligații pentru a garanta securitatea participanților și a statului, per ansamblu.

Ab initio, abordând problematica securității transfrontaliere am identificat interconexiunea echilibrului relațiilor internaționale cu exercitarea libertății de întrunire a

[25] Europa Liberă Moldova, ȘARCU S., La aproape trei ani de la începutul războiului din Ucraina, UE adăpostește 4,3 milioane de refugiați ucraineni, Disponibil: https://moldova.europalibera.org/a/33309767.html.

[26] Ghid privind art. 11 din Convenția europeană a drepturilor omului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului. 2021. Disponibil: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_11_rum

cetățenilor proprii și a cetățenilor străini aflați pe teritoriul unui stat. Reglementarea libertății de întrunire pentru rezidenți, cetățenii proprii, cetățenii străini, imigranți legali sau ilegali, configurează nivelul democrației într-un stat și deschiderea către asigurarea exercitării drepturilor și libertăților fundamentale. Statele nu pot supraviețui izolat, prin urmare se întreprind toate măsurile pentru conviețuirea pașnică. Subiectul rezilienței securității naționale și internaționale a devenit un subiect sensibil la etapa actuală, însă istoria demonstrează repetitivitatea firească a evenimentelor de acest gen.

Amenințarea securității regionale are un coeficient mai ridicat decât securitatea internațională datorită apropierii geografice a focarelor conflictelor. Totuși, fluxul imigranților au o pondere semnificativă în coordonarea relațiilor dintre statul gazdă și statul ai căror cetățeni au emigrat.

Polpulația reprezintă un element esențial al existenței unui stat pe lângă suveranitate și teritoriu, din acest punct de vedere se pot isca conflicte de interese în garantarea exercitării libere a drepturilor fundamentale a cetățenilor care se află pe un alt teritoriu. Cetățenii străini sunt predispuși la riscuri mai pronunțate atunci când se decid să-și exercite libertatatea de a se exprima, de a se întruni sau de a-și revendica anumite drepturi aflându-se pe un teritoriu străin. Manifestațiile organizate cu scopul de a susține un stat sau altul, actori importanți pe arena politicii mondiale, sau protestele împotriva represiunilor pe criteriul viziunilor politice pot genera conflicte între două sau mai mult state. Dacă autoritățile nu intervin promt pentru a contracara acțiunile manifestanților, se pot declanșa tensiuni între statele implicate, ajungându-se la ruperea relațiilor economice și politice.

Conștientizând riscul sporit al consecințelor posibile, statul gazdă asigură dreptul persoanelor de a se manifesta în siguranță prin crearea unui cadru legislativ dedicat persoanelor străine și informarea despre normele de conduită în situațiile obișnuite și în cele de risc. Toate actele legislative care prescriu etapizat acțiunile pentru desfășurarea în siguranță a libertății de întrunire sunt redacatate în conformitate cu actele internaționale din domeniul drepturilor fundamentale ale omului și a drepturilor politice și civile ale acestora.

Scopurile setate în prezenta cercetare au fost atinse prin identificarea granțiilor legale de exercitare liberă și pașnică a dreptului la întrunire pentru toate persoanele dintr-un stat, indiferent de cetățenie și interconexiunea exercitării libertății de întrunire cu referire la relațiile dintre statele vecine și asupra securității transfrontaliere.

Statul întreprinde un mix de acțiuni strategice care au menirea să asigure parteneriate durabile cu statele limitrofe și cele vecine, totodată nelezând drepturile sau libertățile fundamentale ale cetățenilor și rezidenților săi.

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova, Publicat în Monitorul Oficial 13-11-2024, Nr. 466 art. 635.

2. Pactul Internațional cu Privire la Drepturile Civile și Politice Nr. 31 din 16-12-1966, Publicat în Tratate Internaționale la 30-12-1998, art. 21.
3. Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova Nr. 28 din 15-02-2024, Publicat în MO LA 07-03-2024, Nr. 93-95 art. 139. Art. 2
4. Ghid privind art. 11 din Convenția europeană a drepturilor omului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului. 2021. Disponibil: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_11_rum
5. Legea privind azilul în Republica Moldova Nr. 270 din 18-12-2008 Publicat : 13-03-2009 în MO Nr. 53-54 art. 145 *MODIFICAT* prin LP297 din 26.12.24, MO8-10/16.01.25 art.21; în vigoare 16.01.25, art.3.
6. Legea privind întrunirile Nr. 26 din 22-02-2008, Publicată în MO la 22-04-2008, Nr. 80 art. 261, *Modificată* prin *LP100 din 13.06.25, MO317-319/14.06.25 art.345; în vigoare 14.06.25*. Constituția Republicii Moldova, Publicat : 13-11-2024 în Monitorul Oficial Nr. 466 art. 635
7. Cauza: Idiropoulos și alții VS. Grecia, Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-58205%22]}
8. Codul Fiscal al Republicii Moldova Nr. 1163 din 24-04-1997 Publicat în MO din 18-09-1997 Nr. 62 art. 522, Modificat prin LP187 din 10.07.25, MO379-380 /18.07.25 art.491; în vigoare 18.07.25
9. ARSENI A., Suveranitatea naţională" de la abordarea teoretică la realizarea practică. Revista Naţională de Drept. - 2012, nr.12. Disponibil: https://eresurse-drept.wordpress.com/wp-content/uploads/2021/11/suveranitatea-nationala-de-la-abordarea-teoretica-la-realizarea-practica.pdf
10. BUGA L., BUJOR V., Caiet la disciplina Drept Constituţional, Disponibil: https://old.criminology.md/suport/sup2.pdf
11. SOROCEAN Ig. Dreptul la Întrunire – Reper Fundamental într-un Stat de Drept și Democratic. Legea și Viața, 2018. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/40-43_2.pdf
12. Informația cu privire la asistență externă de care a beneficiat poliția de frontieră. Disponibil: https://border.gov.md/files/2023-10/Tabel%20asisten%C8%9B%C4%83%20extern%C4%83%20pentru%20WEB%20%281%29.pdf
13. Ambasada SUA în Moldova. Nu vă puneți viitorul în pericol: Statele Unite iau măsuri drastice împotriva imigrației ilegale/ Disponibil: https://md.usembassy.gov/ro/nu-va-puneti-viitorul-in-pericol-statele-unite-iau-masuri-drastice-impotriva-imigratiei-ilegale/
14. Academia. Principiul integrității teritoriale și principiul inviolabilității frontierei de stat, USPEE Constantin Stere, Chișinău 2011. Disponibil: academia.edu+4regielive.net+4scrigroup.com+4
15. Agora. Donald Trump impune taxe vamale „reciproce" pentru toate țările lumii. R. Moldova, taxată cu 31%. Disponibil: https://agora.md/2025/04/03/donald-

trump-impune-taxe-vamale-reciproce-pentru-toate-tarile-lumii-r-moldova-taxa-ta-cu-31percent
16. Donald Trump ordonă noi raiduri anti-migranți în marile orașe americane. „Le-au transformat în scene din distopia Lumii a Treia". Disponibil: https://hotnews.ro/donald-trump-ordona-noi-raiduri-anti-migranti-in-marile-orase-americane-le-au-transformat-in-scene-din-distopia-lumii-a-treia-2003533.
17. Europa Liberă Moldova, ȘARCU S., La aproape trei ani de la începutul războiului din Ucraina, UE adăpostește 4,3 milioane de refugiați ucraineni, Disponibil: https://moldova.europalibera.org/a/33309767.html.
18. Legea de la A la Z, Frontieră, Disponibil: https://legeaz.net/dictionar-juridic/frontiera?utm_source=chatgpt.com. Accesat la 17.04.2025
19. Teritoriul în dreptul internaţional, Disponibil: https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/drept-international-public/teritoriul-in-dreptul international/?utm_source=chatgpt.com
20. Boundless, Alison Moodie, Can Immigrants Protest in the U.S.? Know Your Rights Disponibil: https://www.boundless.com/blog/rights-immigrant-protests/
21. Office of International Students & Scholars, Disponibil: https://oiss.yale.edu/campus-community-life/for-students/legal-considerations/know-your-rights/participating-in-a-protest-know-your-rights-and-risks
22. Opertional Data Portal, Republic of Moldova. Disponibil: https://data.unhcr.org/en/country/mda?_gl=1*13xbega*_gcl_au*MTczMDczMTQ5My4xNzUwNjEzODI1*_rup_ga*NDExMzA1MzE1LjE3NTA2MTM4MjY.*_rup_ga_EVDQTJ4LMY*czE3NTA2MTM4MjUkbzEkZzAkdDE3NTA2MTM4MjUkajYwJGwwJGgw*_ga*NDExMzA1MzE1LjE3NTA2MTM4MjY.*_ga_YM3N62XTTL*czE3NTA2MTM4MjUkbzEkZzAkdDE3NTA2MTM4MjUkajYwJGwwJGgw.